

EGY ALEGYSÉGGYAKORLAT TAPASZTALATAI

Kovács Tibor százados

87. Szentés Műszaki Technikai Ezred

A kiképzés feltételeinek további romlása - üzemanyag hiány, létszám gondok, stb. - szükségessé teszi, hogy a kiképzési időszakoként előírt alegységgyakorlatokat minél körültekintőbben, céltudatosabban tervezzük meg és hajtsuk végre. E tervező, szervező munkához szeretnék gondolatébresztőként néhány ötletet, tanácsot adni egy - a múlt év decemberében végrehajtott - század szakharcászati gyakorlat tapasztalatainak bemutatásával.

Az előkészítés:

A 87. Szentés Műszaki Technikai Ezred éves tervének és az erődítő zászlóalj havi munka- és ellenőrzési tervének megfelelően a 2. erődítő század részére 1994. december 13-15. között alegységgyakorlat kerül levezetésre.

A századgyakorlat tervezését megelőzően tervező csoport került kijelölésre, melyben a zászlóalj törzsön kívül beosztásra került az ezred törzsből egy hadműveleti- és egy kiképző főtitst is. A csoport munkáját a parancsnok kiképzési helyettese koordinálta.

A feladatok megbeszélése előtt kialakításra kerültek az alegységgyakorlat végrehajtásával elérendő célok, melyek a következők voltak:

- az alegységparancsnoki állomány gyakoroltatása a szakfeladatok megtervezése, megszervezése és végrehajtása, valamint az alegységek vezetése terén - valós harci helyzetet megközelítő körülmények között;

- az állományt gyakoroltatni az alaprendeltetésből

adódó feladatok végrehajtásában azzal a céllal, hogy elsajátítsák a szakfeladatok komplex módon történő végrehajtását és biztosítását, ezen belül gyakoroltatni;

- = a parancs, a jelek-jelzések vételét, továbbításuk rendjét;
- = a terepen történő tájékozódást;
- = a terep lehetőségeinek maximális kihasználását, az álcázás feladatait;
- = a műszaki gépekkel végrehajtandó átállásokat és manővereket nappal és éjszaka.

Az általános célkitűzéseken túl felmerült annak az igénye, hogy a gyakorlat végrehajtását felhasználjuk olyan feladatok megoldására, amelyekre máskor nincs lehetőség.

Ezek a következők voltak:

- résznormák mérése a SZCSP Műszaki Főnökség által - az új Műszaki Normakönyv készítéséhez - kiadott normafeladatokból az általunk meghatározott normakorrekciók figyelembe vételével;

- a gyakorlatban kipróbálni a védelem szilárdsága növelése érdekében, elméletben kialakított támpontok kiépítésének lehetőségeit, idő- és eszköz szükségletét;

- lehetőséget adni az erősítés vonatkozásában tudományos kutatást folytatóknak - a ZMKA Műszaki Tanszékével együttműködve - kísérletek végrehajtására;

- felmérni a műszaki gépkezelők kiképzettségét (normázás).

A tervezés:

A gyakorlat tervezése illetve "helyzetbe állítása" több lépcsőben valósult meg.

Első ütemben az ezred a zászlóaljak bevonásával törzsgyakorlatot hajtott végre, melynek egyik részfeladata egy

gépesített lövészsorozat támpontjának erősítési berendezése szakfeladatának megtervezése volt, egy erősítő századdal. A szakfeladat, az okmányok kidolgozását erre és a többi feladatra a zászlóalj törzs "M" állomány alkalmazásával hajtotta végre.

A kidolgozott okmányok:

- az erősítő zászlóalj parancsnok elhatározása és magyarázó szöveg;
- az erősítő zászlóalj parancsnok harcparancsa.

Második ütemben a zászlóalj törzs az "M" állománnyal tervezett feladatot a század béke létszámára dolgozta át, majd kidolgozásra került az ezred törzssel együttműködve - a századgyakorlat levezetésének okmányai.

Ezen okmányok alapvetően az 1994. júniusban Szegeden levezetett módszertani foglalkozás anyagának feleltek meg, de kiegészültek a szakfeladat mind jobb végrehajtását biztosító tervekkel, okmányokkal.

így kidolgozásra került:

- a MH 87. Szentés Műszaki Technikai Ezred parancsnokának Intézkedése a század szakharcászati gyakorlatok végrehajtására - mely a tervezés gerincét képezte;
- az ELHATÁROZÁS térkép - a szükséges kiegészítések végrehajtása után - mint LEVEZETÉSI TERV került kialakításra, melyhez elkészült a gyakorlat konkrét feladatait tartalmazó MAGYARAZÓ SZÖVEG;
- a VALÓS TEVÉKENYSÉG TERVE - térkép, a szükséges táblázatokkal a fenti okmányok elkészítése után került kidolgozásra, melyhez szöveges mellékletet csatoltunk pontos időbeosztással;
- a szakfeladatok a végrehajtó számára egyértelmű, pontos megfogalmazása érdekében tábló méretben SZAKTERV

készült, amely tartalmazta:

- = a részletes helyszínrajzot;
- = a szakasz- illetve századtámpont vázlatát a kiépítendő építményekkel;
- = az erősítési számvetést;
- = a manővertervet;
- = a szakfeladat megtervezését követően elkészült a zászlóaljparancsnok HARCPARANCSA.

A harmadik ütemben a második ütemmel kombinált munkarendben megkezdte az erősítő század is feladatának megtervezését, melybe megkapta:

- az azonnal alkalmazandó rendszabályokat;
- kivonatot a VALÓS TEVEKENYSEG TERVE mellékletéből;
- ELİZETES INTÉZKEDÉS-t;
- HARCPARANCSOT.

A különböző időpontokban kiadott intézkedések alapján a század tevékenysége két jól elkülönülő irányban vette kezdetét illetve folytatódott:

- a feladat megtervezése és a szükséges tervek, okmányok kidolgozása;
- az alegységgyakorlat konkrét személyi, technikai, anyagi feltételeinek megteremtése irányában.

A századparancsnok tervező tevékenysége alapján kidolgozásra került:

- műszaki felderítő jelentés a tevékenység körzetéről;
- kitűzési vázlat;
- manőver terv;
- szaktervek (lazító robbantás terve, őrzés-védelem terve, anyagi-technikai biztosítás terve, stb.);
- foglalkozási- és munkajegyek;
- vázlatok és táblázatok;
- a századparancsnok HARCPARANCSA.

A kidolgozott okmányokból három "okmányköteg" készült:

- a századparancsnok;
- a szakaszparancsnok;
- a raj-, részleg-, illetve gépparancsnokok részére.

A konkrét feltételek megteremtésének feladatai a következők voltak:

- a személyi állomány foglalkozásokon történő konkrét felkészítése, a részlegek megalakítása a várható tevékenységre;
- a technikai eszközök felkészítése az igénybevételre, a technikai kiszolgálási feladatok végrehajtása illetve ezek előkészítése, a feladatok végrehajtása során;
- anyagigénylések leadása, az igényelt anyagok vételezése, készletelése, előkészítése;
- a rendelkezésre nem álló eszközök (pl. kitűző eszközök) legyártása;
- a biztonsági-, környezetvédelmi rendszabályok oktatása, a jegyzőkönyv elkészítése.

A végrehajtás:

Az alegységgyakorlat feladatait három napban, naponként 2-3 ütemben, 8-12 órában hajtottuk végre.

Az első nap végrehajtásra került:

- a század részére magasabb készenléti fokozat elrendelése, HKSZ-i és MVCS munkacsoportok ellenőrzése, a magasabb HKSZ-i fokozattal kapcsolatos feladatok ismeretszintjének ellenőrzése;
- a zászlóaljparancsnok 01. számú harcparancsának kiadása;
- a századparancsnok elhatározásának meghallgatása;
- ezzel párhuzamosan az anyagok málházása, technikai eszközök besorolása;
- menet megszervezése, végrehajtása, körletfoglalás és berendezés;

- a harcbiztosítási feladatok begyakoroltatása;
- technikai eszközök szemléje a körletben.

Mivel a célkitűzéseink között szerepelt résznormák mérése, valamint különböző vizsgálatok végrehajtása, ezen a napon kettő fő kutató, valamint a századparancsnok döntőnké mellé beosztott időmérők közreműködésével végrehajtottuk a századtámpont kitűzését (különböző munkaszervezéssel). Ezen kitűzések tapasztalataival külön cikkben kívánok foglalkozni.

A második nap feladatai a század körletében kerültek megszervezésre. Ezek a következők voltak:

- a harcbiztosítás ellenőrzése;
- a század- és szakaszparancsnokok harcparancsának kihirdetése;
- nyolcórás műszakban, két gépcsoport létrehozásával, gépcsoportonként egy-egy szakasztámpont meghatározott feladatai kiépítésének végrehajtása;
- a nyugvásbiztosítás megszervezése.

A szakfeladat végrehajtása a Műszaki Katonai Közlöny 94/3-4. számában Kuti Géza őrnagy "A védelem szilárdsága növelésének lehetőségei az erődítés terén" című cikke alapján került megtervezésre.

Így eleget tudtunk tenni a gyakorlati végrehajtás során az - előkészítés részben ismertetett - általános- és kiegészítő célkitűzéseinknek.

A harmadik nap tovább folytattuk a szakfeladatok végrehajtását. Ennek keretében a két gépcsoport:

- befejezte az első és a második szakasztámpont meghatározott építményeinek kialakítását;
- megkezdték a harmadik szakasztámpont és a századtámpont berendezéséhez szükséges építmények alapödreinek kiásását;

- a hétórás műszak után ebéd, majd az eredeti helyzet visszaállítása következett (megjegyzés: a karbantartás a következő két napban került végrehajtásra).

A végrehajtás során kimelt figyelmet fordítottunk a gépkezelői állomány kiképzettségének további javítására. Ennek érdekében gyakorolták:

- az építmények kitűzését;
- a műszaki gépek irányítását;
- az adott géppel kialakítandó építmények kiépítését;
- a technikai kiszolgálás különböző feladatainak, technológiai sorrendben rögzítettek szerinti végrehajtását;
- a szállító járművekre történő le- és felszállást;
- a kombinált menetek végrehajtását.

Harcbiztosítás vonatkozásában a feladatok megszervezésének és begyakoroltatásának ellenőrzése érdekében a második és harmadik napon imitációs részleget működtetünk, mely diverziós csoport támadását imitálta menetet végrehajtó-, körletben lévő-, illetve szakfeladatot végrehajtó állomány ellen, valamint vegyi- és légi támadást jelzett.

Ennek keretében sikerült felmérni az ellentevékenységre vonatkozó parancsok kiadását, azok továbbítását, valamint a jelek-jelzésekre történő tevékenységet.

A katonákról való minden oldalú gondoskodás az ellátó századdal - mely ebben az időben szintén szakharcászati foglalkozást hajtott végre - együttműködve valósult meg.

Így a munkagrafikonban meghatározott időben napi egyszeri hideg és kétszeri meleg étkezést biztosítottunk. Az étkezések között a század szolgálatvezető meleg teát vételezett és szállított a részlegekhez. Az állomány részére melegedő sátrakat rendeztünk be, melyekben folyamatosan fűtöttünk. Az állomány részére az előírt különböző pótlékokat biztosítottuk.

Tapasztalatok, következtetések:

A század szakharcászati gyakorlat végrehajtása során nagyon sok tapasztalatot szereztünk, melynek feldolgozása sok időt vesz igénybe és jelen pillanatban is folyik. Ezen tapasztalatokat a következő módon csoportosítottam:

- a./ az előkészítés tapasztalatai;
- b./ a végrehajtás tapasztalatai;
- c./ a kiképzésről levont következtetések;
- d./ szakmai tapasztalatok: - elméleti
- gyakorlati;
- e./ a katonákkal történő foglalkozás és mindenoldalú gondoskodás tapasztalatai.

a./ Az előkészítés tapasztalatai:

A század szakharcászati gyakorlat végrehajtása bebizonyította, hogy a körültekintő, részletes tervezés döntő befolyással bír a gyakorlati tevékenységre, nagyban elősegíti annak eredményes lefolyását.

Ezért célszerűnek tartom, hogy a hasonló jellegű tevékenységeket ne csak egy-két fő tervezze meg, hanem ajánlott tervezői csoport létrehozása a feladat komplexebb megközelítése céljából.

A tervezés megkezdése előtt minden esetben tisztázni kell az elérendő célokat, meghatározni az ehhez szükséges feladatokat, és erre a vázra felépíteni az alegység tevékenységét.

A tervezést célszerűnek tartom több lépcsőben végrehajtani, így

- a bevont állomány gyakorolni tudja a háborús és béke tervező, szervező feladatait;

- minden ütemben felvetődik egy-két olyan mozzanat, amely még nincs kellően kidolgozva és még intézkedést, beavatkozást igényel;

- több időt biztosít az alegységparancsnoki állomány

részére az elméleti és gyakorlati felkészülésre;

- abban az esetben ha a zászlóalj törzs részére levezetett törzsgyakorlás és a század gyakorlat között 8-10 nap idő áll rendelkezésre, akkor a törzsek "M" állománnyal a háborús tervező, szervező feladataikat, a század béke állományával a válságkezelés feladatait is tudják gyakorolni.

b./ A végrehajtás során a következő tapasztalatokat szereztük:

- minden mozzanatra tartalék időt kell biztosítani, hogy lehetőség legyen a nem kellően végrehajtott feladat megismétlésére, szükség esetén begyakorlására;

- a tervezett feladatokat naponta több ütemben, ütemként meghatározott célokkal célszerű végrehajtani.

A szakfeladatok végrehajtása során jelentkezett az a probléma, hogy az alegység - a feladat jellegéből adódóan - nagy területen tevékenykedett, a különböző riasztások végrehajtása és az azokra történő tevékenység nem kellően valósult meg. Ezért minden alegységparancsnoknak nagy hangsúlyt kell fektetni a szakfeladatok megkezdése előtt a harc-biztosítás, a riasztás és az adott jelzésre történő tevékenység megszervezésére, begyakoroltatására.

A századgyakorlat megkezdése előtt felmerült, hogy a kísérletek végrehajtása nem hátráltatja-e a szakfeladatok időbeni végrehajtását? A tapasztalatok alapján bátran kijelenthetem, hogy nem, sőt pozitívan befolyásolta - elsősorban a parancsnoki állománynak - a tevékenységét, mert a feladatok végrehajtása során több variációt (munkaszervezés, manőver, gépalkalmazás, stb.) kipróbáltak mint az előző feladatok végrehajtása során. E tevékenység eredményeként ők is tevőleges részesei lettek a kísérleteknek, mert tapasztalataik, meglátásaik alapján ők is javaslattal éltek a feladatok más- és más oldalú megközelítésére.

A végrehajtás további tapasztalatait a kiképzés- és szakmai tapasztalatok részénél ismertetem.

c./ A kiképzésről levont következtetések

Mivel alakulatunk hajtja végre a Magyar Honvédség szinten az állásépítő (erődítő) gépkezelők báziskiképzését, elengedhetetlen számunkra, hogy időszakonként - több forrásra támaszkodva - következtetéseket vonjunk le a gépkezelők kiképzettségéről, a képzés pozitív illetve negatív oldalairól.

Ennek egyik megvalósulási formája az ilyen illetve ehhez hasonló feladatok végrehajtása, mert ellenőrizzük:

- a normafeladatok végrehajtását;
- a kitűzési feladatok végrehajtását;
- a sorállományú gépparancsnokok irányító tevékenységét;
- a gyakorlati tevékenység során különböző erődítési építmények földmunkái kiépítését.

A fenti feladatok végrehajtása a tapasztalatok feldolgozása sok hasznos információt biztosít számunkra a következő időszak gépkezelői kiképzésének végrehajtásában, az eredményesebb kiképzés megvalósításában.

A kiképzésről levont konkrét tapasztalatokat, következtetéseket terjedelme illetve "száraz" szakmai vonatkozásai miatt e cikkben nem kívánom részletezni.

d./ Szakmai tapasztalatok:

A századgyakorlat az erődítéssel foglalkozó szakemberek számára sok szakmai tapasztalattal bírt. E tapasztalatokat két nagy csoportba - elméleti és gyakorlati - sorolhatjuk.

"Elméleti tapasztalat" kategóriába soroltam mindazon következtetéseket, amelyek az erődítési feladatok tervezése,

szervezése során kerülhetnek alkalmazásra, míg a gyakorlatban felhasználásra kerülő illetve megvalósuló tapasztalatokat a "gyakorlati" kategóriába soroltam. Az adott feladatokat a következtetések részletezése nélkül a kategóriákhoz rendelve mutatom be.

TAPASZTALAT

ELMÉLETI	KÖVETKEZTETÉS	GYAKORLATI
F - kitűzés tervezése		- kitűzés végrehajtása
E - gépcsoportok létrehozása		- kiépítés sorrendje
L - normák meghatározása		- kezelési fogások végrehajtása
A		
D - manőverterv elkészítése		- átállások végrehajtá- sa
A		- stb.
T - stb.		

Következtetések:

- az erődítési feladatok végrehajtása során mind a tervezés, mind a felkészítés valamint a végrehajtás során nagyobb figyelmet kell fordítani a kitűzések előkészítésére, végrehajtására, hisz e feladat a végrehajtás egyik alapja;

- a gépcsoportokat úgy kell létrehozni, illetve az építmények kiépítésének sorrendjét úgy kell megválasztani, hogy a műszaki gépek ne akadályozzák, hanem más-más funkciójuknál fogva egészítsék ki egymást (lánc talpas buldózer - homlokrakodó, gumikerekes árokásógép-buldózer, stb. géppárban történő alkalmazása);

- a normák illetve az elvégzendő munka úgy kerüljön meghatározásra, hogy a befolyásoló (korrekciós) tényezők a

lehető legszélesebb keresztmetszetben kerüljenek figyelembe vételre (természetesen ehhez szükséges, hogy a feladatokat kiképzett gépkezelők, az előírt kezelési fogások ismeretében hajtsák végre.)

- a feladatok mind rövidebb idejű végrehajtását biztosítja, ha a gépek egy kellő körültekintéssel elkészített manőver terv alapján hajtják végre feladataikat, melyben számvetések alapján megjelenik az átállásokra fordítandó idő is.

A következtetések nem a teljesség igényével kerültek bemutatásra, csupán érzékeltetni szeretném, hogy a hasonló jellegű feladatok tervezésénél, végrehajtásánál milyen tényezőket lehet figyelembe venni az optimálisabb munkavégzéshez.

e./ A katonákkal való foglalkozás és mindenoldalú gondoskodás az előkészítéstől a végrehajtásig szintén több lépcsőben valósult meg.

Az előkészítés időszakában zászlóalj- illetve századgyűlések kerültek levezetésre, ahol úgymond megtörtént "az állomány ráhangolása" a feladat végrehajtására. A kiképzési foglalkozások keretében megtörtént az állomány konkrét felkészítése a szakfeladat végrehajtására - "elméleti alapozás" - mely során ismertetésre került a szakfeladat, megalkították a részlegeket, elkészítették a munkajegyeket, stb.

A gyakorlati tevékenység során a ht. raj illetve szakaszparancsnokok a helyszínen segítették a sor raj-, illetve gépparancsnokok feladataik megoldását, irányították a sorállomány tevékenységét, de meghagyták a sorállományú parancsnokok önállóságát.

A katonákról történő gondoskodás a helyszínen napi kétszeri meleg és egyszeri hideg étkezés, a pótlékok és meleg tea biztosításával, melegedő sátrak felállításával, a pihenők biztosítottóságával valósultak meg.

A katonákkal való foglalkozás és gondoskodás eredményeként az állomány a feladatra "hangolva", jó hozzáállással, lelkesen hajtotta végre a számára meghatározott szakfeladatokat, mely eredményeként a gyakorlat balesetmentesen, rendkívüli technikai meghibásodás nélkül, jó szinten került végrehajtásra.

----- +++ -----

**AZ "UDAR" FOLYÉKONY TÖLTETŐ GYALOGSÁG ELLENI
AKNA**

Dr. Haralyi László alezredes
MH ZMKA Műszaki tanszék

Az "UDAR" típusú jugoszláv akna gyalogság és könnyű páncélzatú célok elleni hatásos fegyver. Az akna alkalmazásakor képződő aerosol robbanásakor a detonációs hullám homlokán mért nyomás értéke 20 bar, a visszavert hullámé kedvező esetben 40 bar is lehet. Előerő ellen 40 m távolságig pusztító hatású.

Az aknát a föld felszíne alá telepítik és megfigyelt aknaként alkalmazzák, távirányítással indítják. (A távirányítás módjáról - vezeték, rádió - nincs adat. Elképzelhető szeizmikus és mágneses érzékelők alkalmazása és valószínű a felszedés elleni biztosítás is.)

Az akna két fő részből áll: az alaptestből és a hengeres aknatestből.

Az alaptestben a kivető töltet és az azt indító gyújtó található.

Az aknatestben a fenéklemezbe szerelve két, húzásra működő gyújtókészülék, az aknatest palástját felszakító kis-méretű robbanótöltet, valószínűleg késleltetett működésű de-